

Vaihtoehtoväyliä yrittäjyyteen 27.3.2017

Yrityskauppa, osakkuus
ja
sukupolvenvaihdos

Asianajaja

Sanna Lunström

LUKANDER RUOHOLA HTO

ASIANAJOTOIMISTO • ADVOKATBYRÅ • ATTORNEYS AT LAW

Lukander Ruohola HTO Oy

- Liikejuridiikan asianajotoimisto
- Kaikki yrittäjien ja yritysten oikeudelliset asiat
- Erikoistunut mm. yrityskauppoihin ja sukupolvenvaihdoksiin
- Toimistot Turussa, Salossa ja Helsingissä
- Juristeja 18, koko henkilöstö 27

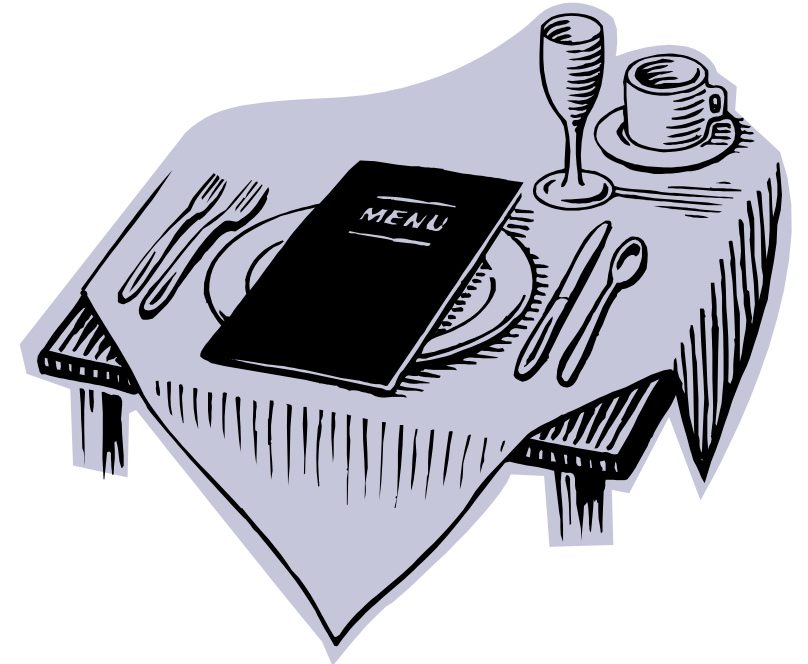

LUKANDER RUOHOLA HTO

ASIANAJOTOIMISTO • ADVOKATBYRÅ • ATTORNEYS AT LAW

Esityksen sisältö

- Yleistä yrityskaupoista
 - Uusi vai toiminnassa oleva yhtiö
 - Yrityskaupan toteutustapoja
 - Rahoitustarve, riskinjako, verotus
- Yrityskaupat
 - Rakennejärjestelyjen tarve
 - Kaupan kohteen tarkistaminen ja yrityskauppakirja
- Osakkaaksi toimivaan yhtiöön
 - Toteutustavat ja arvonmääritys
 - Vastikkeenmaksutavat
 - Osakassopimus
- Sukupolvenvaihdoshuojennukset verotuksessa

LUKANDER RUOHOLA HTO

ASIANAJOTOIMISTO • ADVOKATBYRÅ • ATTORNEYS AT LAW

Perustanko uuden yhtiön vai ostanko jo toimivan yrityksen?

Uusi yhtiö, edut

- Perustaminen helppoa ja nopeaa
- Voi aloittaa kaiken alusta ja tehdä sen täysin omalla tavallaan
- Ei vanhan yhtiön (piileviä) riskejä
- Jokaisessa toimivassa yhtiössä myös ongelmia, uudessa ei ainakaan syntyessään

Uusi yhtiö, ongelmat

- Liikkeellelähtö hidasta, tunnettavuus ja asiakaskunta puuttuu
- Rekrytoinnin haasteet, työvoimapula joillakin aloilla?

LUKANDER RUOHOLA HTO

ASIANAJOTOIMISTO • ADVOKATBYRÅ • ATTORNEYS AT LAW

Perustanko uuden yhtiön vai ostanko jo toimivan yrityksen?

Toimivan yrityksen ostaminen, edut

- Toiminta alkaa heti, tilat ja asiakkaat valmiina
- Tunnettavuus jo olemassa, mahdollisuus tehdä kaikki asiat edeltäjää paremmin, yrityksen ohjaaminen uudelle uralle

Toimivan yrityksen ostaminen, ongelmat

- Jokaisessa toimivassa organisaatiossa aina ongelmia, pitäisi havaita ennen kauppaa
- Tuntemattomat riskit
- Liian vakiintuneet toimintamuodot - Kulttuurimuutokset usein vaikeita
- Vaatii rahoituksen

LUKANDER RUOHOLA HTO

ASIANAJOTOIMISTO • ADVOKATBYRÅ • ATTORNEYS AT LAW

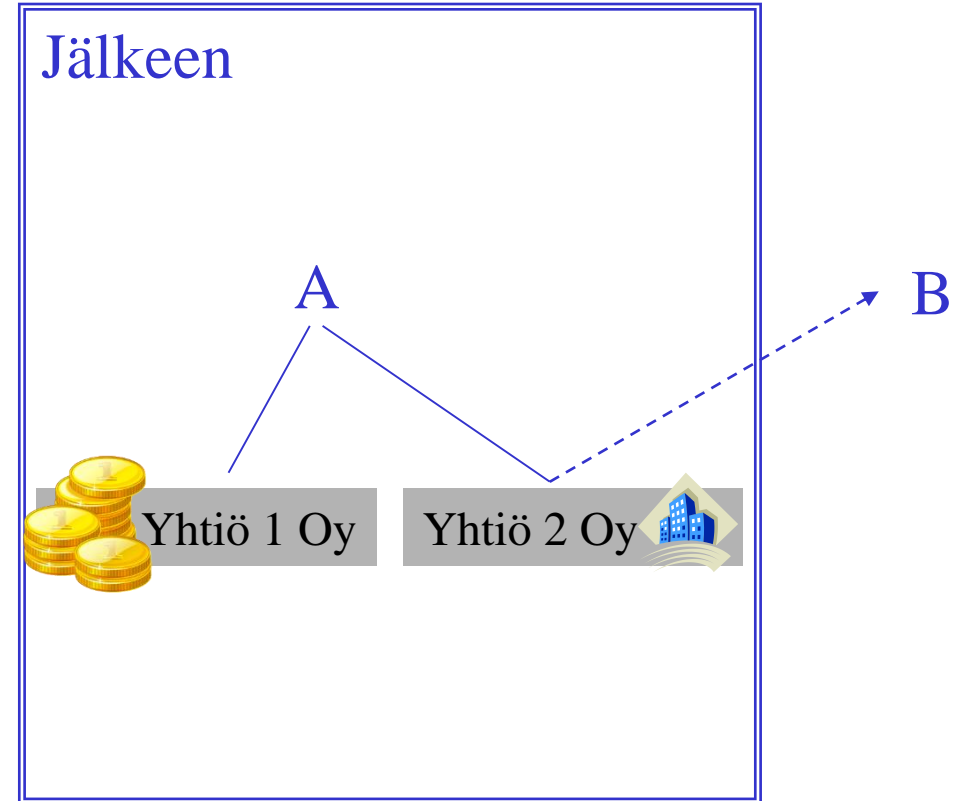
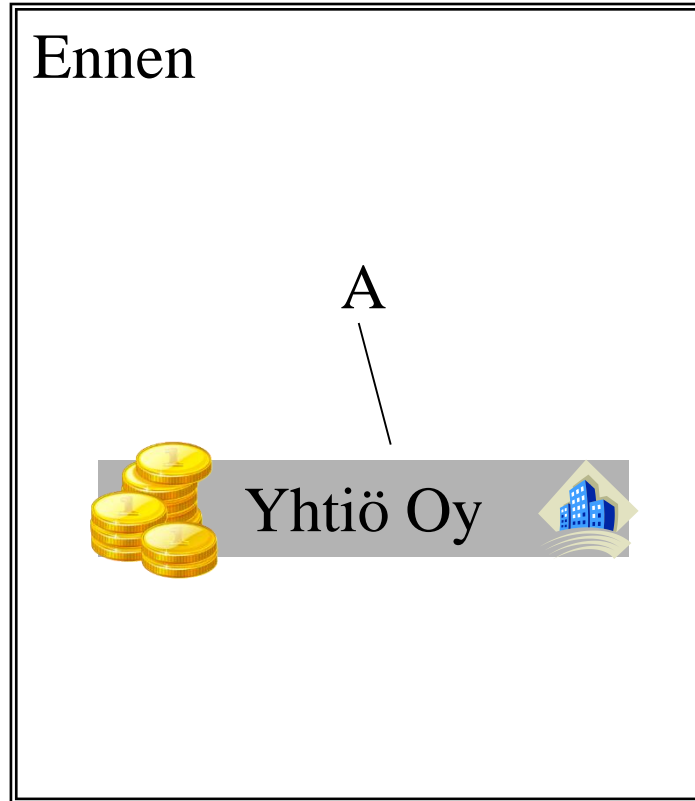
Toteutusvaihtoehtoja

- Yrityskauppa
 - Osakkeiden/yhtiöosuuksien kauppa
 - Liiketoiminnan (substanssin) kauppa
- Osakkuus
 - Osakeanti
 - Kauppa
 - Optio
- Sukupolvenvaihdos
 - Lahja
 - Lahjanluonteinen kauppa
 - Testamenttimääräys/perintö

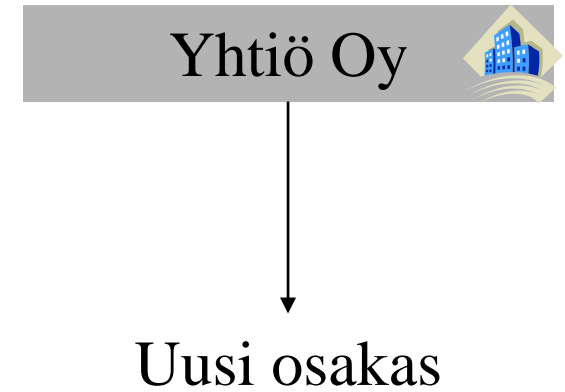
Tarve kaupan kohteen rakennejärjestelyille?

Esimerkkinä jakautuminen ennen yrityskauppaa

Suunnattu osakeanti

- Jatkaja mukaan osakkaaksi
- Vastike yhtiölle
- Osakeyhtiölaki: yhtiön kannalta painava taloudellinen syy
- Merkintähinnan määrittely
- Mahdollisesti yhdistettynä erilajisiin osakkeisiin
- Jatkona esim. omien osakkeiden hankinta
- Osakassopimus

Omien osakkeiden hankkiminen

- Voitonjakokelpoisilla varoilla \approx vapaalla omalla pääomalla
- Omistajanvaihdos yhtiön omilla varoilla
- Osana hankintahintaa yhtiö voi luovuttaa esim. kiinteistön
- Peitellyn osingonjaon riski
- Lahjaverotuksen riski
- Ennakkoratkaisu!

Vanha osakas

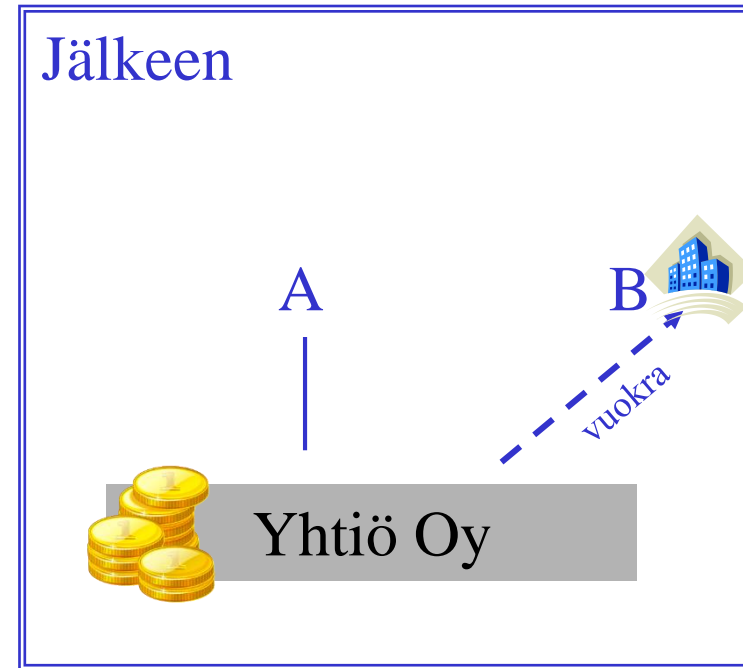
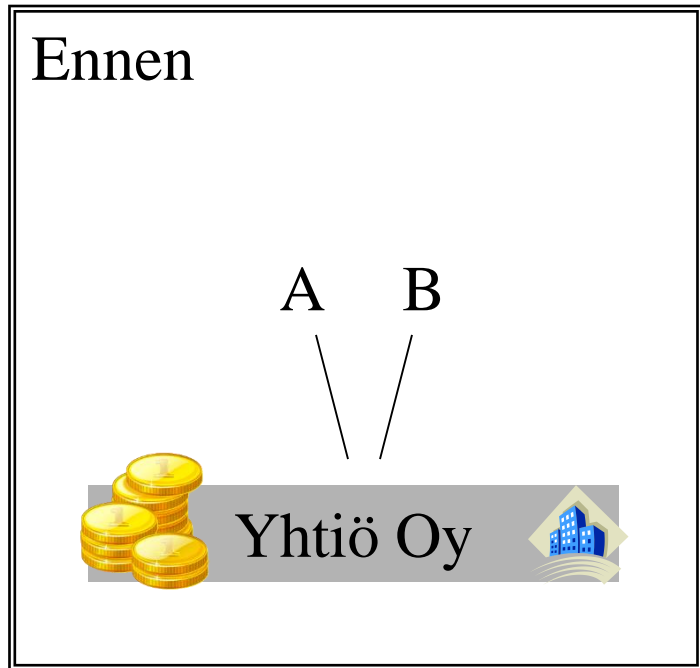
Yhtiö Oy

LUKANDER RUOHOLA HTO

ASIANAJOTOIMISTO • ADVOKATBYRÅ • ATTORNEYS AT LAW

Omien osakkeiden hankkiminen

LUKANDER RUOHOLA HTO

ASIANAJOTOIMISTO • ADVOKATBYRÅ • ATTORNEYS AT LAW

Kauppan kohteen tarkastus

- Due diligence
- Ostajalle erittäin tärkeää sekä kauppaehtojen että haltuunoton kannalta riskien minimointi
- Ostaja saa haltuunsa tietoja, jotka kaupan toteutumatta jäädessä saattavat kilpailutilanteessa vahingoittaa myyjää
- Myyjältä edellytettävien vakuutusten vähentäminen
- Ostajan tietoisuuden lisääminen
- Vastuun siirtäminen ostajalle
- Kauppahinnan lukitseminen
- Ongelmana ajoitus, vaikea pitää salassa

LUKANDER RUOHOLA HTO

ASIANAJOTOIMISTO • ADVOKATBYRÅ • ATTORNEYS AT LAW

Yrityskauppakirja

- Lyhyt ja yksiselitteinen
- Kaupan kohteen määrittely (erit. liiketoimintakaupassa)
- Kauppahinnan määrittely
- Muuttuvat kauppahinnan osat
- Vakuuksien vapauttaminen
- Myyjän vakuutukset
- Vastuunrajaukset
- Kilpailukielto
- Salassapito
- Riitojen ratkaisu

LUKANDER RUOHOLA HTO

ASIANAJOTOIMISTO • ADVOKATBYRÅ • ATTORNEYS AT LAW

Osakkaaksi työntantajayhtiöön ja käyvän arvon vaatimus verotuksessa

- Verotuksessa edellytetään käyvän arvon käyttämistä
 - TVL 61 §: veronalaista ansiotuloa on muun ohessa työsuhteen perusteella saatu palkka ja siihen rinnastettava tulo, eläke sekä **tällaisen tulon sijaan saatu etuus** tai korvaus.
 - TVL 66 §: ansiotuloa on etu työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia **käypää hintaa alempaan hintaan**
 - Lahjavero?
- Miten käypä arvo määritellään?
 - Vertailuluovutukset
 - Historiatiedot
 - Substanssiarvon ja kolmen viimeisen tilikauden tuottoarvojen keskiarvo
 - Alkuvaiheen yrityksen arvonmääritys
 - Substanssiarvo määrittää yleensä alarajan

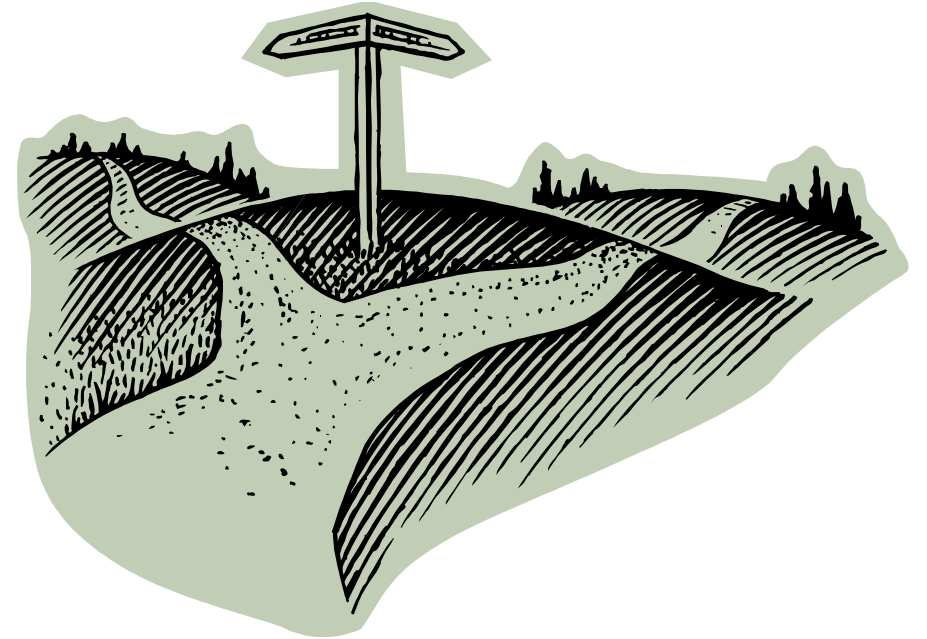
Esimerkkejä arvon määrittämisestä

- **Osakeyhtiön kolmen viimeisimmän tilinpäätöksen tulokset ovat: 30.000 euroa & 43.000 euroa & 50.000 euroa. Osakeyhtiön vuositulosten keskiarvo on siis $(30.000 + 43.000 + 50.000) / 3 = 42.000$ euroa. Tämä luku pääomitetään 15 %:n korkokantaa käyttäen. **Yhtiön tuottoarvo on $42.000 / 0,15 = 280.000$ euroa.****
- **Yhtiön substanssiarvo on 50.000 euroa ja yhtiön tuottoarvo on 280.000 euroa. **Yhtiön käypä arvo on näin ollen $(50.000 + 280.000) / 2 = 165.000$ euroa.****

Millaisella järjestelyllä osakkaaksi

- Osakeanti
 - Kohdeyhtiön suunnattu osakeanti
 - Erilajisten osakkeiden käyttö?
 - Merkintähinta/riski työsuhde-edusta
- Kauppa
 - Varainsiirtovero
 - Myyjänä yhtiön osakkeenomistajat
 - Riski työsuhde-edusta!
- Optio
 - Oikeus merkitä osakkeita tulevaisuudessa
 - Optioehdot
 - Verokohtelu

LUKANDER RUOHOLA HTO

ASIANAJOTOIMISTO • ADVOKATBYRÅ • ATTORNEYS AT LAW

Vastike velaksi?

- Anti
 - OYL: yhtiö ei saa antaa lainaa tai vakuutta ulkopuoliselle yhtiön tai sen emoyhtiön osakkeiden hankintaan
 - Poikkeuksena toimet, joiden tarkoituksena osakkeiden hankkiminen yhtiön **työntekijöille** (jakokelpoisten varojen rajoissa)
 - Ei voi olla koroton (12 kk Euribor)
 - Oltava aito lyhennyssuunnitelma
- Kauppa
 - Kauppahinta voidaan jättää velaksi
 - Voi olla koroton
 - Oltava aito lyhennyssuunnitelma

LUKANDER RUOHOLA HTO

ASIANAJOTOIMISTO • ADVOKATBYRÅ • ATTORNEYS AT LAW

Osakassopimus

- Päätöksenteon sääntely
- Työskentelyvelvoite ja osakkeiden luovutusvelvollisuus
- Työskentelyn päättymisen syyt: Bad leaver ja Good leaver -tilanteet
- Muita lunastustilanteita
 - Umpikujatilanteiden ratkaisu?
 - Esim. 50/50 tilanteiden huutokauppamallit
- Kilpailukiello (vrt. kilpailukiello työsuhteessa)
- Luovutuskiello vai esim. etuosto-oikeus
- Myötämyyntioikeus- ja velvollisuus
- Yhtiön jatkorahoitus
- Osingonjakopolitiikka

LUKANDER RUOHOLA HTO

ASIANAJOTOIMISTO • ADVOKATBYRÅ • ATTORNEYS AT LAW

Sukupolvenvaihdoksen valmistelu

Toteutusvaihtoehtoja

- Kauppa
 - kauppahinta yli $\frac{3}{4}$ käyvästä arvosta
 - luopuja: luovutusvoittoverovelvollisuus
 - jatkaja: ei lahjaverovelvollisuutta
 - Lahjanluonteinen kauppa
 - vastiketta maksetaan vain $\frac{3}{4}$ tai vähemmän käyvästä arvosta
 - luopuja: luovutusvoittoverovelvollisuus
 - jatkaja: lahjaverovelvollisuus lahjaksi katsottavalta osin
 - Lahja
 - vastiketta ei makseta
 - luopuja: ei luovutusvoittoverovelvollisuutta
 - jatkaja: lahjaverovelvollisuus
-
- Luopujalla mahdollisuus saada huojennusta luovutusvoittoverosta (tuloverolaki)
 - Jatkajalla mahdollisuus saada huojennusta lahjaverosta (perintö- ja lahjaverolaki)

LUKANDER RUOHOLA HTO

ASIANAJOTOIMISTO • ADVOKATBYRÅ • ATTORNEYS AT LAW

Sukupolvenvaihdoshuojennukset

Tuloverolain sukupolvenvaihdoshuojennus

- Sukupolvenvaihdoksessa syntynyt luovutusvoitto voi olla kokonaan verovapaa
- Huojennuksen edellytykset:
 - Luovutetaan vähintään 10 prosentin omistusosuus yrityksessä
 - Omaisuus ollut yli 10 vuotta luopujan omistuksessa
 - Saajana joko yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa luopujan lapsi tai tämän rintaperillinen taikka hänen sisarensa, veljensä, sisarpuolensa tai velipuolensa.
 - Kaikkien edellytysten täytyttävä
- Huojennuksen menettäminen: luovutuksen saaja ei saa myydä kyseistä omaisuutta edelleen 5 vuoden aikana

LUKANDER RUOHOLA HTO

ASIANAJOTOIMISTO • ADVOKATBYRÅ • ATTORNEYS AT LAW

Sukupolvenvaihdoshuojennukset

Perintö- ja lahjaverolain sukupolvenvaihdoshuojennus

- Verotettavaksi 40 % verotusarvosta
- Edellytykset
 - Verovelvollisen kirjallinen pyyntö
 - Luovutuksen kohteena yritys tai sen osa
 - vähintään 10 % osakkeista / osuuksista
 - Lahjan/perinnön saaja jatkaa toimintaa lahjana/perintönä saaduilla varoilla
 - jatkettava välittömästi, ei vasta tulevaisuudessa
 - henkilökohtainen osallistuminen liiketoiminnan johtoon
 - HUOM: Sukulaisuussuhdetta ei edellytetä!
- Huojennuksen menettäminen: jatkaja ei saa myydä kyseistä omaisuutta edelleen 5 vuoden aikana

LUKANDER RUOHOLA HTO

ASIANAJOTOIMISTO • ADVOKATBYRÅ • ATTORNEYS AT LAW

Sukupolvenvaihdoshuojennukset

Perintö- ja lahjaverolain sukupolvenvaihdoshuojennus / Lahjan luonteinen kauppa

- Jatkaja maksaa luopujalle vastikkeena vain osan omaisuuden käyvästä arvosta, joten osa katsotaan jatkajan lahjaksi
- Jos vastike on enemmän kuin 50 prosenttia käyvästä arvosta, lahjavero jätetään hakemuksesta kokonaan maksuun panematta

LUKANDER RUOHOLA HTO

ASIANAJOTOIMISTO • ADVOKATBYRÅ • ATTORNEYS AT LAW

Lopuksi

- Yrityksen osakkuus on monisyinen ja monivaiheinen prosessi
- Asiaan liittyy mm. verotuksellisia, rahoituksellisia, riskinhallinnallisia ja sopimusoikeudellisia kysymyksiä
- Kaupan kohteen määrittäminen ja järjestelyt ovat hyviä keinoja verotuksen ja rahoituksen optimoimiseksi
- Kauppasopimus, osakassopimus ja due diligence ovat tärkeitä instrumentteja riskien pienentämisessä
- Varsinkin sukupolvenvaihdoksessa on tärkeää ymmärtää eri vaihtoehdot, koska oletus on, että molemmat osapuolet etsivät kokonaisuutena edullisinta järjestelyä

KIITOS

Sanna Lundström

puhelin: 010 320 8466

sanna.lundstrom@lrhto.fi

www.lrhto.fi

LUKANDER RUOHOLA HTO

ASIANAJOTOIMISTO • ADVOKATBYRÅ • ATTORNEYS AT LAW